

LAKIALOITE 95/2002 vp

Laki sairausvakuutuslain 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan sairausvakuutuslakia (364/1963) muutettavaksi siten, että adoptiovanhempien vanhempainrahakausi pidennetään vas-

taamaan biologisten vanhempien äitiys- ja vanhempainrahakautta ja adoptioisille taataan sama oikeus isyyslomaan kuin biologisilla isillä.

PERUSTELUT

Lapsettomuus on kipeä ongelma monille aviopareille, ja adoptio on heille ainoa mahdollinen tapa saada lapsia. Perhevapaiden suhteen ottovanhemmat eivät kuitenkaan ole tasavertaisessa asemassa muiden vanhempien kanssa.

Vanhempainrahaa maksetaan ottovanhemmalle jokaiselta arkipäivältä siihen saakka, kunnes lapsen syntymästä on kulunut 234 arkipäivää, kuitenkin vähintään 180 arkipäivältä. Nykyisen lain 234 päivän maksimiaikaa ei käytännössä voi hyödyntää, koska Suomessa lapsen synnyttäneellä äidillä on kahdeksan viikon harkinta-aika, jonka jälkeen lapsi yleensä vasta muuttaa adoptioperheeseen. Myös kansainvälisessä adoptiossa pienimmät lapset ovat muuttaman kuukauden ikäisiä hoitoonoton yhteydessä. Vastaavasti biologisen äidin äitiyspäivärahakausi kestää 105 arkipäivää, jonka jälkeen vanhempainrahakausi kestää 158 arkipäivää. Biologisten isien oikeus isyyslomaan on nykyisen lain mukaan 18 päivää, adoptioisien nykyisen lain mukaan vain 6 päivää. Hallitus on esittänyt vuoden 2003 budjettiin isyyskuukauden toteuttamis-

ta ja sen ulottamista myös adoptioisiin. Tätä muutosta haluan tälläkin lakialoitteella tukea. Muissa Pohjoismaissa adoptio- ja biologisten vanhempien vanhempainlomat ovat yhtä pitkät.

Päivähoitopaikkaa tulee hakea neljä kuukautta ennen hoidon aloitusta, eli paikkaa on haettava lapsen oltua kotona vasta kolme kuukautta. Kiintymysprosessi on silloin vasta aluillaan ja on vaikea päätellä, onko lapsi valmis ottamaan vastaan päivähoiton tuomat haasteet. Useimmat adoptiolapset ovat eläneet yhdessä tai useammassa lastenkodissa, jolloin aikaa tarvitaan nimenomaan perhe-elämän opetteluun. Lisäksi yli 2,5-vuotiaana adoptoitua lasta ei voi jäädä hoitamaan hoitovapaan turvin, koska lapsi on täyttänyt kolme vuotta ennen kuin vanhempainrahakausi loppuu, jolloin vanhempainvapaa jää lapsen ainoaksi tilaisuudeksi kotihoitoon. Sen aikana pitäisi kiinnittyä uusiin vanhempiin, sopeutua uusiin olosuhteisiin ja oppia mahdollisesti uusi kieli. Adoptiolapsi on aina kokenut menetyksiä, useimmiten ensin biologisesta äidistä tai perheestä ja sitten vielä lastenkodin hoitajista tai

sijaisperheestä. On ehdottomasti hyväksi lapsen kehitykselle, että hän on mahdollisimman vahvasti saanut kiinnittyä uuteen perheeseensä, ennen kuin hänen elämänsä tulee jälleen uusia hoitajia. Nämä seikat toimivat vahvana perusteenä nyt ehdotettavalle adoptiovanhempien pidemmälle vanhempainlomalle.

Suomeen adoptoidaan vuosittain noin 200 lasta ulkomailta. Näiden lasten vanhemmilta menee lapsen syntymämaasta riippuen kahdesta kuuteen viikkoa siihen, kun he hakevat lapsen kotiin. Kotimaisten adoptioiden määrä on vuosittain noin 10 tai jopa vähemmän. Perhevapaiden pidennys koskisi sekä Suomesta että ulkomailta lapsen adoptoineita vanhempia. Adoptiovanhemman oikeus vanhempainrahaan alkaisi, kun adoptiolapsi on saapunut perheeseen. Vaihdoetoisesti oikeus vanhempainrahaan alkaisi jo lähdetäessä noutamaan lasta hänen syntymämaastaan.

Lakialoitteen kustannusvaikutus on kokonaisuudessaan noin 710 000 euroa. Lapsiperheiden riittävä tukeminen on kuitenkin Suomen tulevaisuuden viisasta rakentamista sekä väestöpoliittiselta että perheiden hyvinvoinnin kannalta. Adoptio- ja biologisten vanhempien asemaa yhdenmukaistamalla voidaan lapsettomia rohkaita adoptioon, samalla kun moni rakastavien vanhempien hoitoa tarvitseva lapsi odottaa kotia. Näin asetetaan adoptiovanhemmat myös yhdenvertaiseen asemaan biologisten vanhempien kanssa ja adoptiolapset saavat tarvitsemaansa tukea adoptiosuhteen muodostumisen tärkeinä ensimmäisinä kuukausina.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

sairausvakuutuslain 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/1963) 23 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1210/1996, seuraavasti:

23 §

Ottolapsen hoidon johdosta suoritetaan vanhempainrahaa 21 §:n 4 momentissa tarkoitettulle vakuutetulle tai hänen puolisolleen jokaiselta arkipäivältä, jonka hoito jatkuu, kunnes lapsen saapumisesta adoptioperheeseen tai lapsen noutamiseksi hänen syntymämaastaan tarvittavan matkan alkamisesta on kulunut 263 arkipäivää. Kun ottolapseksi on samanaikaisesti otettu yhtä

useampi lapsi, vanhempainrahan suorittamisaikaa pidennetään 60 arkipäivällä kutakin yhtä useampaa lasta kohti. Edellä 21 §:n 4 momentissa tarkoitettulla vakuutetulla on oikeus 3 momentin mukaiseen isyysrahaan vanhempainrahakaudella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 19 päivänä syyskuuta 2002

Leea Hiltunen /kd